

ЗДРАВСТВО

Породица 12:

Заниманје	степен
1. Медицински техничар	IV
2. Физиотерапеутски техничар	IV
3. Фармацеутски техничар	IV
4. Зубно-стоматолошки техничар	IV
5. Лабораторијско-санитарни техничар	IV
6. Акушерско-гинеколошки техничар	IV

1. Назив занимања: МЕДИЦИНСКИ ТЕХНИЧАР

Ниво сложености: IV степен, четворогодишња стручна школа

Стручне квалификације

- успјешно пружа здравствену његу у општим и специјалним болницама, поликлиникама и клиничким установама;
- оспособљен за рад у примарној здравственој заштити с аспекта превентивне, куративне и рехабилитацијске медицине;
- оспособљен за рад у клубовима за масовне хроничне и незаразне болести и болести зависности;
- оспособљен за рад у домовима за напуштenu дјецу и дјецу с посебним потребама;
- оспособљен за рад у домовима за стара и изнемогла лица;
- оспособљен за рад у институцијама за здравствено-социјалну заштиту осјетљивих популационих група;
- успјешан у раду у хуманитарним установама и организацијама (Црвени крст, Каритас, Црвени полумјесец, Љекари без граница, Љекари свијета);
- успјешно асистира љекару у припреми и извођењу једноставнијих медицинско-техничких захвата;
- учествује у тимовима за психичку, физичку, социјалну и професионалну рехабилитацију болесника;
- проводи једноставније масаже и вјежбе ради спречавања компликација дуготрајног лежања (болничка и ванболничка њега болесника);
- оспособљен за асистенцију љекару у стоматолошкој ординацији;
- оспособљен за рад у тиму породичне медицине (промоција здравља и пружање здравствене његе);
- оспособљен за рад у медицинској статистици;
- утврђује потребе појединца (здравог и болесног), његове породице и група са здравственом његом;
- планира и проводи (самостално и у тиму) активности усмјерене ка рјешавању здравствених проблема;
- посматра стање болесника (изглед, опште стање, понашање и виталне функције);
- проводи личну хигијену и хигијену околине болесника (купање, прање и мијењање положаја);
- врши храњење (природним путем, назогастричном сондом, гастростомом, храњивом клизмом);
- брине о прибору за његу болесника и за медицинско-техничке захвате (преглед, претраге, дијагностички захвати);
- припрема инструменте, апарате и документацију за медицинско-техничке захвате које изводи љекар;
- припрема и врши једноставније медицинско-техничке захвате (клизма за чишћење, катетеризација и испирање);
- врши припреме за трансфузију крви (прибор, документација);
- припрема и изводи стерилизацију;

- припрема и примјењује пероралну, парентералну и локалну терапију;
- проводи једноставније физикално-терапијске поступке (гријање термомфором, хлађење ледом, вјежбе дисања, вјежбе екстремитета, масажа);
- препознаје хитна стања и даје прву стручну помоћ (реанимација, заустављање крварења, имобилизација);
- успјешно учествује у провођењу здравственог васпитања (одгој жена генеративне доби, трудница и бабињара, новорођенчади, дојенчади, мале и предшколске дјеце, школске дјеце, старих лица и нозолошких група становништва).

Опис послова

Медицинске сестре, заједно са љекарима, раде на подручју унапређења здравља болесних и здравих особа, спречавања болести, лијечења и рехабилитације као и очувању здравља. Здравствену његу обављају самостално или као чланови здравственог тима. Њихови су пацијенти дјеца, одрасли и старци. Раде на врло различитим радним мјестима од патронаже до јединица интензивне његе некад самостално, некад у тиму, а некад помажу љекарима. Неке сестре баве се углавном пружањем сестринске

заштите, а друге организацијом или наставом. Због свега тога постоје велике разлике у пословима различитих сестара. Но, оно што је заједничко свим сестрама јест системски приступ откривању и рјешавању здравствених проблема из њиховог дјелокруга. Оне посматрају и процјењују физичко и психичко стање те понашање својих пацијената. Тако препознају потребе за сестринском заштитом и обезбјеђују важне податке љекарима за препознавање и праћење тока болести. Утврђују ризике за здравље те могућности пацијената и њихових породица за активно судјеловање у њези и лијечењу. На основу свега тога планирају, проводе и оцјењују успјешност сестринске бриге. Највише сестара ради у болницама. Оне помажу својим пацијентима у ублажавању, рјешавању и подношењу проблема које имају због болести, прописаних претрага, начина лијечења, боравка у болници и одвајања од породице. Сестре у болницама могу радити и у дијагностичким ординацијама нпр. за алерголошка испитивања или ендоскопије, на одјељењима за хитан пријем болесника, у операцијским салама итд. Данас има све више установа за његу и рехабилитацију у кући, а многе од њих као облик приватне праксе оснивају сестре. Сестре које су запослене у тим установама раде у болесниковој кући. Њихов је посао врло сличан послу болничких сестара, укључујући и многе поступке који су се некада проводили искључиво у болницама инјекције, инфузије, лијечење кисиком итд.

У примарној здравственој заштити запошљавају се патронажне сестре с вишом стручном спремом. Оне посјеђују своје пацијенте у њиховој кући. Раде највише с трудницама, младим мајкама и обољелима од хроничних болести. Подучавају

њих и чланове породице о здрављу и болести, њези дјетета, брину се за болесне и немоћне у кругу породице итд. Сестре могу радити с љекарима у разним ординацијама гдје припремају пацијенте и помажу при претрагама те самостално проводе неке медицинске поступке, дају инјекције, узимају узорке за претраге и превијају ране. Мањи број сестара ради у службама за хитну медицинску помоћ, а неке изван здравства, нпр. у домовима пензионера и дјечијим обдаништима.

Радни услови

Радни услови зависе од врсте посла, мјесту запослења и установе у којој је особа запослена. Сестре раде у дневним и ноћним смјенама те викендом и празником. Годишњи одмори распоређени су током цијеле године. Патронажне сестре и сестре у установама за његу и рехабилитацију у кући одлазе у куће својих пацијената по свакаком времену. У пацијентовој кући морају се прилагодити условима које затекну. На неким радним мјестима сестре могу бити изложене зарази, зрачењу, тровању и повредама. Због тога морају примјењивати разне мјере заштите на раду.

Пожељне особине и оспособљавање, запошљавање и напредовање

Сестра мора бити емоционално зрела и стабилна како би могла разумјети и носити се с људском патњом, хитним стањима, здравственим проблемима и етичким дилемама. Добре комуникацијске вјештине, стрпљивост и осјетљивост за људске проблеме који су саставни дио сваког сестринског поступка, потребне су за стварање односа повјерења. Важно је схватити да се пацијентима не смију наметати сопствени ставови ни онда када дубоко вјерујемо како то чинимо за њихово добро. Сестра мора бити у стању разумјети пацијентове осјећаје и понашање у одређеној ситуацији, а не размишљати како би се она осјећала и понашала у таквој ситуацији. Мора бринути о пацијенту, те спремна прихватити одговорност, радити самостално и у тиму, савјесно и критички проводити оно што је прописано те препознати када се мора посавјетовати с другима. Након **четворогодишње** средње школе стиче се назив медицинска сестра-медицински техничар, а може се запослити у болницама, домовима пензионера и разним ординацијама на пословима основне сестринске заштите што укључује, нпр. мјерење пулса, притиска и температуре, посматрање пацијентовог стања, помоћу свакодневним активностима, примјену лијекова, провођење неких медицинских поступака, давање упутстава, вођење документације и томе слично. Након средње школе или стручног студија слиједи приправнички стаж који траје годину дана и полагање стручног испита.

Сродна занимања

Послови медицинске сестре слични су пословима радног терапеута и физиотерапеута

2. Назив занимања: ФИЗИОТЕРАПЕУТСКИ ТЕХНИЧАР

Ниво сложености: IV степен, четворогодишња стручна школа

Стручне квалификације

- оспособљен за рад у амбулантно-поликлиничким пословима у служби физијатрије на пословима:
- електротерапије (примјена галванске, модулиране струје, ултразвука, интерферентне струје те шире, осим електростимулације);
- парафинотерапије;
- криотерапије, свјетлосне терапије;
- хидротерапије (купке, подводна масажа, вјежбе у води);
- мануелне масаже;
- кинезитерапије (вјежбе превенције, реуматских и дегенеративних обољења, осим вјежбе по Бобатху, Кабатху и Војти, а учествује код вјежби ПНФ-а);
- рада у патронажној служби као дио тима патронажног физиотерапеута (кућне вјежбе и њега, те едукација).
- оспособљен за рад у болничким установама:
- његовање и лијечење ради сузбијања компликација дуготрајног лежања (контрактуре, тромбозе, тромбофлебитис, декубитус, пнеумонија);
- обављање свих послова у амбулантно-поликлиничкој служби;
- послови ране рехабилитације уз контролу и надзор вишег физиотерапеута на хируршком и неурохируршком одјељењу;
- послови рехабилитације болесника након апоплексије, пареза или парализа, уз надзор вишег физиотерапеута на неуролошком одјељењу;
- рад у центрима за рехабилитацију и то за балнеотерапију, таласотерапију;
- рад с инвалидним лицима на њиховој касној рехабилитацији;
- тимски рад на професионалној рехабилитацији инвалида и хендикепираних особа;
- вођење евиденције пацијената који обављају терапију (на одјељењу, служби физијатрије и сл.);
- вођење евиденције и контроле пацијената који обављају терапију;
- вођење евиденције пацијената који су завршили терапију.

Опис послова

Физиотерапеути примјењују разне поступке лијечења трауматизованих, ортопедских, интернистичких и хроничних болесника. Врло често примјењују разне врсте лијечења у превентивне сврхе. Физиотерапеути помажу болесним и повријеђеним особама у повећању покретности, ублажавању боли те спречавању и ублажавању трајних посљедица болести и повреда. Њихови су пацијенти болесници с повредама главе и кичме, преломима, упалом зглобова, можданим ударом, боловима у крстима те с болестима нервног, дисајног и других тјелесних система. Улога физиотерапеута проширује се и на спречавање болова и болести

система за кретање подучавањем људи о правилном држању и кретању те савјетовањем о уређењу окружења (столица, радних површина, помагала). Физиотерапеути процјењују здравствено стање својих пацијената, а у тој процјени посебно је важно мјерење снаге, утврђивање покрета и одређивање функционалних способности. На основу те процјене и онога што пропише љекар, планирају рад са сваким пацијентом и израђују програм који садржи опис поступака и предвиђених исхода терапије. Трајно прате пацијентово стање и напредак и према потреби прилагођавају програм физиотерапије.

Радни услови

Радни услови зависе од врсте посла, мјесту запослења и стању у самим установама. Физиотерапеути могу радити у здравственим установама на добро опремљеним рехабилитацијским одјељењима са свим потребним помагалима, салама и базенима. Многе врсте физикалне терапије могу се проводити и у болесничковој кући. Посао физиотерапеута захтијева добро здравље и кондицију, јер укључује стајање, чучање, клечање, сагињање, подизање и баратање помагалима те пружање физичке помоћи пацијентима при промјени положаја, устајању, кретању и употреби помагала.

Пожељне особине и оспособљавање, запошљавање и напредовање

Врло важна особина физиотерапеута је стрпљивост, јер се резултати физикалне терапије виде тек након марљивог и упорног рада с пацијентом. Физиотерапеут мора бити у стању пружити подршку и потицати активно учествовање, посебно када пацијент посустаје и жели одустати јер му је претешко или је депресиван. Он, такође, мора добро уочити пацијентове реакције и потребе, како би могао примјерено прилагођавати циљеве терапије те начин и ритам рада. Комуникацијске вјештине и способност разумијевања пацијентове ситуације предуслови су за стварање односа повјерења и преношење увјерљивих порука о важности и дјелотворности терапије. За обављање послова физиотерапеута није потребна посебна снага, али су важне издржљивост и добра кондиција.

Физиотерапеути се школују у четворогодишњим средњим школама здравствене струке. Након годину дана приправничког стажа полажу стручни испит. Након завршене средње школе школовање се може наставити на факултету.

Сродна занимања

Посао физиотерапеута сличан је послу разних здравствених терапеута (биоенергетичар, терапеут за поремећај вида, медицински терапеут, вођа спортске рекреације, спортски тренер) и медицинских сестара итд.

3. Занимање: **ФАРМАЦЕУТСКИ ТЕХНИЧАР**

Ниво сложености: IV степен, четворогодишња стручна школа

Стручне квалификације:

- посједује знање неопходно за обављање послова фармацеутског техничара и првенствено је едукован за рад у јавној апотеци;
- оспособљен је за рад у болничкој апотеци;
- може да ради у фабрици готових фармацеутских препарата;
- може да ради у фабрици која се бави производњом лијекова биљних препарата;
- може да ради у фабрици која се бави производњом меда и медних препарата;
- може да ради у фабрици помоћних љековитих средстава;
- може да ради у фабрици санитетског материјала и опреме;
- спреман је да ради у свим дјелатностима (фабрика, veleпродаја, малопродаја) везаним за ортопедска помагала;
- може да ради у дјелатностима везаним за саобраћај дезинфекционих средстава, средстава за дезинсекцију и дератизацију;
- обучен је за мјерење, ситњење, отапање, филтрирање, дестиловање, паковање и др.;
- оспособљен је да израђује према рецептури, под контролом фармацеута, различите масти, растворе, прашкове и друге галенске облике лијекова;
- зна да припрема реагенс, врши квалитативне и квантитативне биохемијске претраге тјелесних течности, секрета и енсекрета према датој методологији, а под контролом одговарајућег стручњака-специјалиста;
- зна да обавља послове лабораторијске администрације;
- способан је да успјешно сарађује у тимовима за извођење посебних и специјалних наmjена који самостално припрема узорке, врши одређене рутинске претраге и води лабораторијску администрацију;
- обавља здравствено-васпитни рад просвјешћивања пацијената;
- може да издаје упуте основне наmjене.

Опис послова

Фармацеутски техничар обавља техничке послове везане за истраживања из фармакологије, унапређује примјену резултата истраживања на подручју фармације, здравства и других сродних наука. Фармацеутски техничар сарађује у раду аналитичке лабораторије апотеке, израђује препарате, испитује квалитет лијекова, контролише рок трајања лијекова, бира амбалажу за препарате који се израђују у апотеци, води евиденцију аналитичке лабораторије, ради с фармацеутским сировинама у припреми и производњи

готових фармацевтских производа. Посао техничара разликује се, зависно од тога ради ли у апотеци, лабораторију или фармацевтској производњи. Фармацеутски техничар који ради у апотеци обавља послове на припреми лијекова за које постоје стандардни рецепти. То може бити припремање мјешавина чајева, припрема крема или масти. Приликом припреме лијекова мора пратити задати рецепт. Посао фармацевтског техничара у лабораторијама одвија се под надзором и према упутствима руководиоца или научног истраживача. Прије почетка рада фармацевтски техничар припрема опрему и контролише њезину функционалност те, према потреби, саставља према упутству лабораторијску апаратуру, а након тога проводи различите физикално-хемијске и биолошке анализе и мјерења употребом лабораторијске апаратуре. Опрема у лабораторији може бити врло прецизна и процеси аутоматизовани, што значи да фармацевтски техничар мора знати руковати опремом и користити се рачунаром у свакодневном раду. Води лабораторијски дневник о свим радним задацима, фазама посла и њихову трајању. Фармацеутски техничар у производњи фармацевтских производа припрема производњу те надзире технолошке фазе у производњи фармацевтских и козметичких препарата. Прије производног процеса сировине које улазе у обраду треба прецизно извагати, што надзире или обавља фармацевтски техничар.

Радни услови

Радни услови у фармацевтској производњи строго су дефинисани за сваки производ, па фармацевтски техничар надгледа постојање прописаних климатских услова, као што су влага, температура, присутност гасова и проток ваздуха. Контролише и обезбјеђује хигијенске услове у складу са стандардима те надгледа начине чишћења машина, дезинфекције и др

Сем тога, обезбјеђује заштиту на раду надгледањем правилног кориштења средстава за личну заштиту и њихове исправности.

Фармацеутски техничари запошљавају се у апотекама, лабораторијама, у производњи лијекова за хуману и ветеринарску употребу и у козметичкој производњи. Фармацеутски техничари раде у затвореном и вјештачки освијетљеном простору. Раде са супстанцама различитих особина, што значи да је могућа присутност неугодних мириса те додир са материјама штетним по здравље. Због тога је у складу с прописима заштите на раду потребна употреба заштитне опреме, рукавица, наочала и маски. Данас, фармацевтски техничар мора да зна радити с рачунарском опремом те да разумије енглески или њемачки језик, јер су упутства за употребу опреме најчешће писане на тим језицима.

Пожељне особине и оспособљавање, запошљавање и напредовање

Фармацеутски техничари раде послове који захтијевају тачност у раду, спретност у руковању ситнијим предметима и добру оштрину вида.

Због руковања малим количинама супстанци (од којих су неке посебно отровне), као и осјетљивом апаратуром, потребна је стрпљивост у раду, могућност дуго-трајнијег усмјеравања пажње и емоционална стабилност. Потребна је и одговорност у раду, јер се ради са супстанцама које могу угрозити здравље других

људи. Врло је важна уредност и одржавање личне хигијене. За обављање послова фармацеутског техничара потребно је завршити **четворогодишњу** фармацеутску средњу школу, али у току рада и даље учити, јер се у лабораторијама, као и у производњи фармацеутских производа, технологија стално мијења и усавршава.

Сродна занимања

Послови фармацеутског техничара најсличнији су пословима хемијског техничара и хемијског лаборанта, затим ботаничког техничара, зоолошког техничара, еколошког техничара, биохемијског техничара, медицинског лабораторијског техничара, ветеринарског техничара итд.

4. Назив занимања: **ЗУБНО-СТОМАТОЛОШКИ ТЕХНИЧАР**

Ниво сложености: IV степен, четворогодишња стручна школа

Стручне квалификације:

- оспособљен је за израду радних модела;
- израђује индивидуалне кашике;
- израђује загрижајне шаблоне;
- израђује све фиксне надокнаде;
- израђује мобилне надокнаде;
- фиксира моделе у артикулаторе;
- може да израђује мобилне ортодонске апарате;
- припрема стоматолошку ординацију и хируршку салу за рад;
- успјешно комуницира с пацијентима и припрема их за стоматолошке интервенције;
- припрема и користи све врсте стоматолошких материјала и медикамената;
- асистира у свим областима стоматологије;
- изводи методе асепсе и антисепсе;
- контролише стерилност материјала, инструмената и медикамената;
- оспособљен је за провођење здравствено-васпитног рада.

Опис послова

Зубно-стоматолошки техничари, под надзором доктора стоматологије, израђују различита протетска помагала у стоматологији и врше њихов поправак. То се, прије свега, односи на израду калупа за протезе, затим израду тоталних или дјелимичних фиксних или мобилних протеза, надоградње за зубе или дијелове зуба који недостају и на израду помагала за исправљање аномалија у расту зуба и чељусту. Такође, они воде бригу о стоматолошкој опреми и инструментима.

Свака надogradња или помагало се израђује и обликује посебно, према потребама одређеног пацијента и на основу отиска и захтјева који се добива од стоматолога. Отисак “стоматолошког стања” пацијента служи за израду модела надogradње (протезе). Тај модел пак служи да би се израдио калуп за коначну протезу. Посебну пажњу зубно-стоматолошки техничари придаје моделовању зубне “крунице”, моста, потпуне или дјеломичне протезе како би постигао максималну функционалност, а обликом и бојом природан изглед. За израду стоматолошких помагала зубно-стоматолошки техничари користи разне материјале: метале, умјетне смоле (акрилате и полимере), порцулан, а у појединим фазама рада восак, гипс за израду модела. С обзиром на различите материјале које обрађује, примјењује и разне поступке обраде, нпр. лијевање, лемљење, печење, полимеризацију, те различите облике механичке обраде: савијање, обрезавање, брушење и полирање.

Радни услови

Зубно-стоматолошки техничари раде у зуботехничким лабораторијама. Такве се лабораторије налазе у саставу клиника, болница и “домова здравља”, а могу се оснивати и самостални приватне зуботехничке лабораторије. Већина се послова обавља сједећи, мањи дио стојећи. При раду је вид изложен већим напорима па је потребно радити у добро освјетљеним, каткада и врло јако освјетљеним, просторијама. У раду је зуботехничар повремено изложен појачаној буци, повишеној температури и прашини. Изложен је и испаравању, па и непосредном дотицају с различитим хемијским супстанцама, нпр. киселинама. Постоји могућност повређивања при раду углавном механичке повреде руку и прстију те опекотине. У мањој мјери постоји и могућност заразе. Стога се зуботехничари приликом рада, а посебно у неким фазама рада, служе и заштитном опремом, нпр. маскама, рукавицама и наочалама.

Пожељне особине и оспособљавање, запошљавање и напредовање

Зубно-стоматолошки техничар мора имати добар вид на близину, мора добро разликовати боје и њихове нијансе те имати способност просторног предочавања. Зуботехничар мора имати посебно развијену ручну спретност и спретност прстију те окуломоторну координацију (способност извођења прецизних покрета прстима и рукама уз видну контролу). Веома је важна тачност и уредност у раду, па и стрпљивост, односно склоност детаљном и прецизном раду и барем просјечан смисао за рјешавање техничких проблема. Школовање за зуботехничара траје **четири** године, а обавља се у средњим медицинским школама. Након завршетка школе и положеног завршног испита зуботехничари се могу запослити у зуботехничким лабораторијама или наставити школовање на одговарајућем факултету

Сродна занимања

Зуботехничар у свом раду најуже сарађује са стоматологом. Стоматолог узима отисак у пацијентовим устима, одређује врсту надogradње или помагала

које зуботехничар треба израдити те уграђује пацијенту фиксне надоградње и помагала, нпр. крунице, мостове, фиксне протезе и фиксне ортодонтске направе. Зуботехничару су сродна сва занимања у којима се израђују различите медицинске направе и протезе, нпр. ортопедске и оптичке. Једно од таквих занимања је техничар за наочалну оптику. Но, с обзиром на материјале којима ради и поступке како их обрађује, сродна су му и нека друга занимања, нпр. златар, прецизни механичар, моделар, произвођач керамике и слична.

5. Занимање: **ЛАБОРАТОРИЈСКО-САНИТАРНИ ТЕХНИЧАР**

Ниво сложености: IV степен, четворогодишња стручна школа

Стручне квалификације:

- узима узорке за лабораторијске анализе и било које потребе за бактериолошку дијагностику;
- врши органолептичка испитивања узорака на терену;
- припрема узорке за рад и изводи квантитативне и квалитативне анализе те основне бактериолошке претраге;
- врши послове здравствене документације (протокол заразних болести);
- врши хигијенске и противепидемијске послове;
- врши послове дезинфекције, дезинсекције и дератизације;
- учествује у провођењу мјера и акција на спречавању масовних хроничних незаразних болести
- учествује у програмима промоције здравља;
- врши вакцинацију по календару и по епидемиолошким индикацијама;
- врши прикупљање података о водоснабдијевању води картотеку водног објекта;
- учествује у антрополошким и другим мјерењима на терену те врши анкетање грађана;
- учествује у прикупљању података о исхрани становништва, о хигијени и хигијенско-санитарним условима становања, насеља, јавних и производних и других објеката;
- врши обраду статистичких података за израду периодичних извјештаја;
- учествује у изради програма и здравственог стања становништва;
- припрема, сортира и обрађује податке о природном кретању становништва;
- припрема и обрађује податке морбидитета, морталитета и наталитета;
- припрема реагенсе и подлоге за рад у лабораторијама у здравственим установама;
- изводи основне биохемијске анализе;
- засијава материјал и пресијава с циљем даље обраде те изводи основне бактериолошке претраге;
- припрема препарате и изводи основне хематолошке анализе;

- припрема ткива за израду хистолошких препарата;
- обавља све припремне радње с циљем обраде припремљеног материјала;
- врши стерилизацију припремљене стакларије;
- спрема раствор и стерилизује хранљиве подлоге;
- води лабораторијску документацију.

Опис послова

Лабораторијско-санитарни техничари раде на откривању онечишћења, зрачења, буке и других фактора окружења који нарушавају здравље. Предлажу и проводе одговарајуће мјере како би се очувало здравље људи. Предмет њихове анализе је све што човјека окружује и све што он користи: вода, земља, ваздух,

храна, простори за становање и рад, средства за хигијену и предмети за општу употребу. Запошљавају се у заводима за јавно здравство, у индустрији посебно прехранбеној приватним установама и санитарној инспекцији. У заводима за јавно здравство могу радити у лабораторијама или хигијенско-епидемиолошкој служби. Ако раде у лабораторијама, њихов посао укључује одласке на терен, гдје узимају узорке воде, хране, ваздуха и сл. које након тога анализирају. Процјена здравствене исправности хране или воде за пиће укључује посматрање вањских обиљежја као што су изглед, боја, окус и мирис те анализе и тестове којима се открива присутност микроорганизама и тешких метала. Ако су запослени у хигијенско-епидемиолошкој служби, прикупљају и обрађују податке о хигијенским

приликама и неким болестима те судјелују у провођењу разних мјера за спречавање ширења заразних болести. Проводе и мјере дезинфекције, дезинсекције и дератизације.

Медицинско-лабораторијски техничари врше разне анализе крви, мокраће и другог биолошког материјала, што помаже љекарима у откривању и лијечењу болести. У свом раду све чешће употребљавају компјуторизоване апарате који могу сами направити бројне анализе. Њихов посао укључује узимање узорака, нпр. вађење крви и правилно преузимање узорака, нпр. изљева или комадића ткива које посебним поступцима узима лекар. Одговорни су за пописивање и разврставање материјала с обзиром на тражену врсту претраге. Већину узорака морају прије анализе на примјерен начин обработити. На примјер, за биохемијске анализе крв се центрифугира како би се добио серум. Или, за неке цитолошке анализе, узорак треба размазати на стакалце, осушити и обојити. За микро-биолошке пак анализе узорци се насађују на хранљиве подлоге, које омогућавају раст бактерија.

Радни услови

На већини радних мјеста највећи дио посла лабораторијско-санитарни техничари обављају на терену. То укључује одласке у све установе од производних погона и болница до трговина, ресторана и хотела гдје треба обавити санитарни надзор. Обилазе разне објекте, који су понекад на тешко доступним мјестима, што захтијева добро здравље и кондицију. Док баратају узорцима који су можда загађени или мјере буку и вибрације, и сами су изложени дјеловању тих фактора, због чега морају примјењивати одговарајуће мјере и прибор за заштиту. Морају пажљиво поступати и с отровима које примјењују приликом уништавања инсеката и гамади и средствима која су им потребна за лабораторијске анализе.

Медицинско-лабораторијски техничари раде у разним лабораторијама у здравственим установама - болницама, клиникама, домовима здравља, заводима и институтима или у приватној пракси. Раде с биолошким материјалом, што подразумева могућност заразе. Стога је важно да правилно поступају с узорцима и примјењују мјере заштите на раду. У неким лабораторијама се могу осјећати разни мириси од узорака за претраге и хемијских препарата који се примјењују приликом тестирања.

Пожељне особине и оспособљавање, запошљавање и напредовање

Посао лабораторијско-санитарних техничара захтијева висок степен савјесности и одговорности у обављању радних задатака од узимања узорка до писања извјештаја јер пропусти могу имати велике и дугорочне посљедице на здравље људи. У њиховом послу важна је добра комуникација. Емоционална зрелост и етичност помоћи ће им у спречавању и успјешном рјешавању могућих сукоба. Понекад морају на лицу мјеста донијети тешке одлуке, нпр. о забрани рада и због тога је важно да буду сигурни у своју оцјену и да се могу с лакоћом писано изражавати. Анализа узорака захтијева добар вид и распознавање боја.

Медицинско-лабораторијски техничари морају имати развијен осјећај за детаље, јер и мале разлике у броју неких станица или хемијском саставу узорка могу бити врло важне. Од њих се очекује висок степен савјесности, одговорности и сабраности. Пропусти у смислу нетачних резултата или замјене налаза могу имати озбиљне посљедице. Руковање штрцаљкама, иглама, епруветама, пипетама, стакалцима и другим предметима захтијева прецизан и сигуран рад рукама, шакама и прстима. Због кориштења микроскопа при раду, морају имати добар вид и разликовати боје.

Лабораторијско-санитарни техничари школују се у средњим стручним школама у **четворогодишњем** трајању.

Сродна занимања

Анализе узорака и рад у лабораторију чине посао лабораторијско-санитарних техничара донекле сличним послу медицинско - лабораторијских, хемијских, прехранбених и фармацеутских техничара. Док медицинско-лабораторијско особље ради с људским биолошким материјалом, лабораторијско-

санитарни техничари и инжињери анализирају воду, намирнице, предмете за општу употребу итд.

6. Занимање: АКУШЕРСКО-ГИНЕКОЛОШКИ ТЕХНИЧАР

Ниво сложености: IV степен, четворогодишња стручна школа

Стручне квалификације:

- успјешно препознаје основне појмове облика, грађе и појединих органа, ткива, система и организама у цјелини;
- упознаје се са основама хигијене и здравствене његе, а према критеријима Асоцијације сестринства Европске регије, посједује смисао за организацију рада, рационалност поступка за самоиницијативу;
- развија смисао за усавршавање достигнутих вјештина;
- оспособљен је за самосталну примјену медицинских метода;
- познаје латинске термине и сентенције у медицинским наукама;
- оспособљен је за међународну комуникацију у медицини;
- може да обавља послове из подручја здравствене његе гинеколошких болесница у примарној здравственој заштити и на гинеколошким одјељењима;
- помаже у здравственој њези жене у току трудноће, за вријеме порођаја, бабина и болести;
- посједује организационе способности, рационалност поступања и самоиницијативу;
- посједује знање о њези и заштити новорођенчади и породиља од инфекције;
- познаје његу и исхрану новорођенчади и дојенчади;
- познаје рад у микробиолошкој лабораторији;
- спреман је за тимски рад и адекватно комуницирање с корисницима, члановима тима и другима;
- препознаје властите потребе за перманентним образовањем.

Опис послова

Акушерско-гинеколошки техничари проводе здравствену његу трудница, породиља, новорођенчади и гинеколошких болесника, учествују у здравственом васпитању жена у вези са трудноћом, дојењем, прехраном и његом новорођенчета као и у превенцији болести. Акушерско-гинеколошки техничари учествују у збрињавању жена прије, током и после порођаја, његују новорођенчад те пружају помоћи дају информације за које су овлаштене, члановима породице, посебно будућем оцу. Неки акушерско-гинеколошки техничари раде на гинеколошким одјељењима гдје леже жене с болестима репродуктивног система. Од тренутка примања труднице у рађаоницу акушерско-гинеколошки техничари чине све како би се будућа мајка осјећала добро и безбједно. Пружа јој подршку и прати њезино стање дисање, пулс, притисак, температуру те снагу, учесталост и трајање трудова. Прати откуцаје срца нерођеног дјетета и о свему томе обавјештава љекара.

Током самог порођаја дјетета и постелице акушерско-гинеколошки техничари воде рачуна о спречавању заразе и правовременом препознавању знакова крварења. Након порођаја акушерско-гинеколошки техничари се брину за одмор, прехрану, хигијену и психичко стање породиље. Важно их је подсјећати и омогућити им провођење хигијенских мјера како би се спријечиле заразе. Акушерско-гинеколошки техничари раде и на гинеколошким одјељенима, гдје пружају помоћ која је прилагођена посебним потребама жена с болестима репродуктивног система. Припремају жене на гинеколошки преглед, помажу лекару при узимању материјала за претраге, судјелују у припреми пацијенткица за операције и брину се о њима након операција.

Радни услови

Општи услови рада акушерско-гинеколошких техничара зависе од радног мјеста и стања у здравственим установама. Оне раде у дневним и ноћним смјенама, такође, викендом и празником. Изложене су зарази, стога морају примјењивати одговарајућу заштиту. Већину радног времена ходају или стоје.

Пожељне особине, оспособљавање, запошљавање и напредовање

Акушерско-гинеколошки техничари морају бити добри у комуникацији, јер добар дио њихова посла укључује пружање психолошке подршке. Посебно је важно да мирно и сабрано комуницирају с пацијенткицама и члановима њихових породица у околностима које су обиљежене високим степеном напетости, ишчекивања, нервозе и, уз све то, преоптерећењем послом. Оне морају разумјети што трудноћа, порођај и ново дијете значе свакој жени и њеној породици. Такође морају бити свјесне различитости реакција, осјећаја и расположења које се могу мијењати у кратком, али интензивном раздобљу непосредно прије, током и после порођаја.

Акушерско-гинеколошки техничари се школују у средњим школама у четворогодишњем трајању. Након завршене средње школе акушерско-гинеколошки техничари морају обавити приправнички стаж који траје годину дана, и положити стручни испит.

Сродна занимања

Занимање акушерско-гинеколошки техничар блиско је занимању медицинског техничара.